

Роль лінгвокраїнознавчого аспекту при навчанні англійської мови студентів вищих навчальних закладів // Матеріали II науково-практичного семінару "Мовні універсалії у міжкультурній комунікації. – Луцьк. – 2012. – С.150-153.

2. РОЛЬ ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧОГО АСПЕКТУ ПРИ НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

На сучасному етапі широкі міжкультурні стосунки, велика кількість джерел іноземною мовою, доступність радіо, телебачення, інтернету дають безмежний простір для вивчення не тільки мови, але й культури країни, мова якої вивчається. Звертання до проблем вивчення мови і культури одночасно дозволяє вдало поєднувати елементи країнознавства з мовними явищами. Такий підхід до вивчення іноземної мови в вищих навчальних закладах освіти забезпечує не лише більш ефективне розв'язання практичних, загальноосвітніх та виховних проблем, але й сприяє підвищенню пізнавальної активності студентів. Лінгвокраїнознавчий компонент в наш час стає необхідною складовою створення мовної компетенції іноземної мови під час навчання всіх майбутніх фахівців, а особливо перекладачів та філологів-викладачів іноземних мов. Ця проблема широко обговорюється у методичній літературі [1,3,4,5,6].

У сучасній англійській науковій літературі проблема відображення національного світобачення у мові є **актуальною** [2].

Метою представленого дослідження є визначення значення лінгвокраїнознавчого аспекту при навчанні іноземної мови студентів.

Поставлена мета передбачає виконання наступних **завдань**:

- вилучення культурознавчої інформації з мовних одиниць;
- навчання сприйняттю, або ознайомлення з мовною одиницею на фоні образу, аналогічного тому, що присутній в свідомості носія мови і культури.

Лінгвокраїнознавство відносно молода і недостатньо розроблена галузь лінгвістики, основне завдання якої полягає у виявленні зв'язків між мовою і культурою народу, що є носієм цієї мови.

Лінгвокраїнознавство, з одного боку, поєднує навчання мови, а з іншого – дає певні відомості про країну, мова якої вивчається, оскільки основним об'єктом є не країна, а фонові знання носіїв мови. Термін “лінгвокраїнознавство” міцно увійшов у практику викладання іноземних мов як філологічна дисципліна і його не слід змішувати з “країнознавством” – суспільствознавчою дисципліною (якою б мовою країнознавство не викладалось). Лінгвокраїнознавство забезпечує розв'язання цілої низки проблем, зокрема – адекватного розуміння тексту. Ось чому воно виступає в якості лінгвістичної основи не лише лінгводидактики, а й перекладу. Для того, щоб перекладати, потрібно, передусім, повністю розуміти іноземний текст з усіма нюансами значення, включаючи підтекст, натяки, а вже потім з врахуванням адресата, підібрати відповідні еквіваленти перекладу.

Тексти країнознавчого характеру займають сьогодні все більше місце в процесі навчання іноземним мовам. Завдяки таким текстам студенти знайомляться з реаліями країни, мову якої вони вивчають, одержують додаткові знання в галузі географії, освіти, культури тощо. Зміст країнознавчих текстів повинен бути значущим для студентів, мати визначену новизну, включати відомості про державний устрій, географічне середовище, характерні предмети матеріальної культури, елементи фольклору або про особливості мовленнєвого поведіння й етикету.

Лінгвокраїнознавство ставить своєю метою вивчення мовних одиниць, які найбільш яскраво відображають національні особливості культури народу і котрі неможливо розуміти так, як їх розуміє носій мови.

До числа лексичних одиниць, що мають яскраво виявлену національно-культурну семантику, належать назви реалій (визначення

предметів та явищ, які є характерними для однієї культури і відсутні у іншій), конотативна лексика (слова, що співпадають за основним значенням, та різняться за культурно-історичними асоціаціями) та фонова лексика (предмети та явища, які мають аналоги у культурі, що порівнюється, та розрізняються за якимись національними особливостями: функціонуванням, формою, призначенням предметів тощо). Крім цього величезний інтерес становлять також фразеологізми, у яких відображаються національна своєрідність історії, культури, традиції життя народу-носія мови. Вибір одиниць з яскраво вираженою національно-культурною семантикою є задачею тих розділів лексикології та фразеології, котрі виступають в якості лінгвістичної основи лінгвокраїнознавства і можуть бути названі країнознавчо-орієнтованою лексикою.

Іноземна мова, як ціль навчання, має соціальний, лінгвокраїнознавчий, педагогічний і психологічний зміст. Як і будь-яка інша культура, іншомовна культура складається з чотирьох елементів змісту:

- знання про функції, культуру, способи оволодіння мовою як засобом спілкування;
- навчальні і мовленнєві навички – досвід використання знань;
- уміння здійснити всі мовні функції;
- мотивація – досвід, спрямований на систему цінностей особистості.

Зробивши співвідношення елементів змісту іноземної культури з аспектами навчання, можна визначити компоненти іншомовної культури як мети навчання:

- 1) *навчальний аспект*. (Даний аспект включає оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування, а також засвоєння навичок самостійної роботи, як процес удосконалювання рівня іншомовної культури);

- 2) *пізнавальний аспект*. (Використовується як засіб збагачення духовного світу особистості і реалізується на основі рецептивних видів діяльності: читання та аудіювання);
- 3) *розвиваючий аспект*. (В даний аспект входить головна мета – розвиток мовленнєвих здібностей, психічних функцій, умінь спілкування);
- 4) *виховний аспект*. (Навчання іншомовній культурі є засобом всебічного виховання).

З досвіду роботи з країнознавчими текстами на заняттях з англійської мови зі студентами факультету міжнародних відносин ми дійшли **висновку**, що їх використання збагачує відомостями країнознавчого характеру, дає змогу дізнатися про культуру країни, мова якої вивчається, формує вміння розуміти основний зміст автентичних аудіотекстів, активізує навчальну діяльність, сприяє розвитку інтересу до вивчення іноземної мови, розширює словниковий запас студента, знімає втому, залучає студентів до діалогу, створює доброзичливу психологічну атмосферу.

Отже, проблеми взаємопов'язаного оволодіння іноземною мовою і відповідною культурою вивчається лінгвокраїнознавством. В сучасній методичній літературі лінгвокраїнознавство розглядається з двох сторін. По-перше, лінгвокраїнознавство – це аспект методики викладання іноземних мов, в якому досліджується питання відбору та прийомів подачі студентам відомостей про країну, мова якої вивчається, з метою забезпечення володіння даною мовою. По-друге, лінгвокраїнознавство – це аспект навчання іноземної мови, в якому поряд з фонетичним, лексичними та граматичними компонентами вивчається і національно-культурний компонент мовного матеріалу. Кінцевою метою засвоєння лінгвокраїнознавчого аспекту є формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетенції, тобто цілісної системи уявлень про основні національні традиції, звичаї та реалії країни, мова якої вивчається, що дозволяє студентам асоціювати з мовною одиницею ту ж саму інформацію, що і носії цієї мови і досягти повноцінного розуміння іншомовного тексту та розуміння при спілкуванні з іноземцями.

Література

1. Васільцова І. М. Вчимося із задоволенням і користю // Іноземні мови у навчальних закладах. – 2005. – №1 – С. 84-89.
2. Верещагин Е. М. Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного / Е. М. Верещагин, В. Г. Костомаров. – М.: Изд.Моск.ун-та, 1973. – 233 с.
3. Тер-Минасова С. Г. Язык и межкультурная коммуникация. – М.: Слово, 2000. – 624 с.
4. Донец П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации. – Харьков: Штрих, 2001. – 386 с.
5. Гришаева Л. И., Цурикова Н. С. Введение в теорию межкультурной коммуникации: Уч. пособие. – Воронеж: ВГУ, 2003. – 269 с.
6. Пілішек С. О. Психосемантичні особливості лінгвокраїно-знавства при вивченні іноземної мови у вищому навчальному закладі: Автореф.дис.канд.психол.наук: 19.0007. Хмельницький, 2006. – 16 с.